

Novine prihajajo vsako nedelo. Cena pri skiptnom naslovi 25 Din, na posamezni naslov 30 D., M. List na skupni naslov 10 D., na posameznoga 15 D. Če se cela naročnina naprej plača do konca junja. Prek tega časa je naročnina za 5 D. večša. Amerikanci pičejo za Novine, M. List 4 dol., ravno tak naročniki iz Canade, Australije i južne Amerike. Prek mej države v Evropi je cena Novin 75 D., M. List 25 Din. Plača se v Grosvenorih na upravnisti, naročit.: Prekmurška Tiskarna M. Sobota.

NOVINE

Glasilo Slovenske krajine

Priloga : M. List s kalendarom Srca Jezusovoga

Izdajateo: KLEKL JOŽEF, vp. pleb. bivši nar. poslanec.

Uredništvo M. - Sobota, Kolodvorska ulica 123. Cena oglasov: cm² 75 par, 1/4 strani dobi 20%, 1/2 strani 25% i cela stran 30% popusta za edno objavo. Cena malih oglasov je: do dvajsetih pet reči 5 Din., više od vsake reči po Din. Med tekstom cm² 150 D., v „Poslanom“ 250 D. Takso za oglaševanje plača uprava i da za vse oglaševanje do 5% do 50% popusta pri večkratni objavi.

Ček. položnice št.: 18106

Rokopisi se ne vračajo

Velki pomen naše proslave.

Proslava desetletnice osvobođenja naše krajine je vnogokaj osvetlila doma v našoj krajini odprla je pa oči tudi tistim, šteri so do zdaj naše krajine ne poznali ali so jo krivo sodili.

Poglejmo samo ka, se je doma godilo. Vsa naša krajina je odločno i odkrito pokazala, kak do zdaj ešče nigdar, da je za našo veliko narodno državo Jugoslavijo, i da se iz srca raduje tomi dogodki, da je pred desetimi leti bila združena z brati Slovenci, Hrvati i Srbi. To je v dnevaj 17. i 18. augusta na viden način pokazalo vse lüstvo naše krajine, vsa naša domača društva i vsi stanov.

Kelko se je našoj dühovščini v zadnjem časi očitalo, da je ne narodno vzgojena i da lüstva nemre vzgajati v narodnom dühü.

Na den proslave smo pa lepo vidili, da so tiho, brez kriča prišli skoro vsi naši dühovniki v Soboto ali Lendavo, doma so že zajtra zaran odpravili bože službe, potom pa odisli s svojim lüstvom na proslavo. Tak tiho, brez kriča so naši dühovniki stoletja vzgajali naše lüstvo v slovenskom i verskom dühü i njim se mamu v največšoj meri zahvaliti, da smo ešče dnes ostali Slovenci i da smo se združili z domačov narodnov državov.

Ravnotak je z našim domačim učitelstvom. Tej se že niti več neščejo braniti pred prevnogim ogrizavanjom, da so ne narodni i slabi vzgojitelji. Den proslave naše slobode je pa jako svetlo pokazao, šteri učitelje vü-pajo svojo narodnost tudi pred svetom pokazati i šteri so narodni samo te, kda ide za kakše dobro mesto ali za bolšo plačo. V sprevodi v Soboti smo videli veliko vrsto učitelov i med njimi skoro same naše domačine. Pa ne samo v Soboti, tödi proslave po občinaj v soboto, 17. augusta so meli skoro z večine naši domači učitelje v svojih rokaj.

Povdariti moramo tudi navdušenost naših gasilcov. Telko naših gasilcov je ešče nigdar ne bilo zbranih na ednom mestu kak na den proslave.

Naša domača prosvetna društva so se vsa vdeležila proslave. Ne nosijo z bobnjom okoli svoje narodnosti, nego kda trbe narodnost pred svetom pokazati i za njo tudi kaj trpeti, te so na prvom mestu. To so naša prosvetna društva posebno pa naš Orež.

Hüdoben človek je nedavno pravo, da pri nas že za toga volo nesmi biti gimnazije, ar je

tudi naše dijaštvo madžaronsko. Mi poznamo naše dijaštvo i znamo kelko lahko zavüpamo na nje. Najlepše se je pa naše dijaštvo pokazao ravno na den proslave, kda je navdušeno manifestiralo za našo gimnazijo i našo državo.

Kak so se nekaki izkazali? Neštérni lüdge so ne šteli biti v tistom odbori, v šterom je bio mož, ki je za slobodo naše krajine največ pretrpo, to je naš Klekl. Tej lüdge so razposlali razna pisma na ministra za notranje zadeve, na ministra vojske i mornarice, raznim generalom, velikimi župani, prevz. püšpeki i drugim, v šterih prosijo vse te gospode, naj tisti odbor v šterom je Klekl razpüsti, ar ovači s proslave nikaj nede.

Na tej pismaj so bili podpisani naši tak zvani naprednjaki i narodnjaki i to domačini i nedomačini, ravnotak tudi napredna društva, ki so se proslave ne vdeležila.

To je bio prvi stopaj tej lüdi. „Jutro“ je pa začnlo od časa do časa pisati, da proslava ne izpadne dobro, ar je vodstvo ne v pravih rokaj, ar so napredna društva ne povablana i tak naprej.

To vse si moramo dobro zapomniti, ar nam v razni prilikaj ešče jako prav pride, posebno, kda se bodo tej lüdge tukli po prsaj kak so narodni, na nas pa s prstom kazali, da smo državno nezaneslivi.

Čeravno so tej lüdge delali proti proslavi, se je ta itak jako dobro posrečila. Gostje so bili pri nas i z nami nad vse zadovolni. Kraleski namestnik g. polkovnik Radovič je pravo, da bo posebi poročao Nj. Vel. krali. Ne je mogeo prehaliti našega lüstva.

Vnogi tisti pa, šteri so nas do zdaj krivo sodili, so pravili, da so v zmoti bili. Našo krajino trbe poglednoti i naše lüstvo spoznati, ne slepo verovati tistim, šteri nas za svoj hasek ogrizavlejo i vnogokaj bi že davno bilo inači. Dobro je, da so. zdaj tej gospodje na lastivne oči vidli nas i našo domačo slavnost, i dobro je, da so se nekaki ne šteli vdeležiti naše slavnosti. Nam je ščista prav, ar so povabljeni gostje ravno zdaj lahko najlepše spoznali nas i nje i to so tudi izjavili, da bodo od zdaj naprej inači poslušali nas, inači pa tudi tiste, šteri nigdar nemajo lepe reči za našo krajino i naše lüstvo.

Zahvala Nj. Vel. krala Aleksandra I. našim abiturijentom.

Kak smo že v našem listi poročali, so poslali prvi abiturijenti naše gimnazije prvi pozdrav Nj. Vel. krali Aleksandri I. Na ta svoj pozdrav so prejeli sledečo zahvalo:

Nj. Vel. krao se srčno zahvaljuje za izjavo vdanosti, štero so poslali prvi abiturijenti drž. realne gimnazije v M. Soboti — B. D. Jevtić, minister dvora.

Za stariše!

Najbolša herbija, štero starši morejo dati svojoj deci, je dobra vzgoja i šolanost. Prvo vzgojo kak tudi prvi navuk da deteti domača družina, oča i mati. Posebno mati je tista, ki je pozvana, da vcepi v mlado dūšo svojega deteta prve nauke o Bogi, veri i povprek o jakostnom krščanskem življenji. To ka je dobilo dete v ranoj mladosti od matere, to njemi ostane vse življenje najbolje trdno v spomini. Materinih naukov ne zataji dobro dete nikdar; če jih pa že zataji, se povečini znova naskori povrne k njim. Poseben boži blagoslov počiva nad vzgojnim materinskim delom.

Splošno je znano, kak jako ljubijo naše slovenske matere pa tudi naši slovenski očetje svojo deco. Prav je to i Bogi dopadljivo; samo da trbe, da je ljubezzen staršov do svoje dece prava, da ne lehkomiselná. Pri vzgoji mora voditi tako materino kak očevo ravnanje lübeče srce i trezen predvsem od vzgoje, ki jo bodo dali naši stariši svojoj deci, vsa bodočnost našega naroda. Zato je tem bole potrebno, da se toga stalno zavedamo.

Poleg domače hiše pa sta še važna činitela cerkev i šola. O cerkvi i njenih pravicaj pri vzgoji dece bomo govorili naskori, ar je to pitanje ravno zdaj jako važno; ide najmre zato, ali naj ostane verouk v šoli i što naj ga vči. Dnes smo se namenili, da govorimo samo o šoli, i to samo o ednoj izmed šol, t. j. o gimšaziji. V osnovnoj šoli dobi dete osnovno znanje, t. j. toliko izobrazbe, koliko njemi je v vsakodnešnjem življenji najbolje potrebno. Namen gimnazije pa je vzgojiti takzvané inteligentne ali izobražene lüdi. Če što napravi gimnazijo, ide lahko na visoko šolo, kde lahko doseže najvišjo stopnjo izobrazbe.

Naši stariši so pred vojnov pošilali svojoj deco povečini v Monošter, le prav redki v zadnjih letaj pred svetovnov vojnov so šli na gimnazijo prek na Štajer v Maribor in na Kranjsko v Št. Vid nad Ljubljanov. Ar so teda morali hoditi tak daleč, zato je očivestno, da je to dosta koštalo i so bili le redki oni kmečki stariši, ki so to zmogli. Odtod tudi prihaja, da mamu v našoj krajini

razmeroma tak malo domače slovenske inteligence.

Po svetovnoj vojni se je naš položaj v tom pogledu jako pobolšao. Dobili smo svojoj gimnazijo. Tu se zdaj že 10 let vči naš bodoči inteligentni rod. Prvi trije letniki so že ookončali svoje gimnazijске študije. Večina od teh nadaljavje zdaj svoje študije še ali v bogoslovji v Maribori ali pa na visokoj šoli v Ljubljani. Naskori vstopijo v svoje živlenske poklice: Vnogo vüpanja i pričaküvanj stavimo na nje.

Prihodnji teden se vrši znova vpisovanje v gimnazijo. Vnogo starišov je, ki nameravajo poslati svoje sine v gimnazijo. Zavedajo se, da jih čakajo teške žrtve, ali iz lübezni do svoje dece jih ščejo doprinesiti, ar njim želejo bolše, nego ide njim samim.

Naša gimnazija nam mora biti naš ponos! Da pa bo to, zavisi v velikoj meri tödi od starišov samih. Vse naše lüstvo, posebno pa še stariši, ki majo svoje sine ali hčere na gimnaziji, morajo živeti z gimnazijov. Nikak nam ne sme biti vseeno, kak se razvija naš najvišji kulturni zavod! Naše gimnazijško dijaštvo je pozvano, da temelito študira, starši so pa dužni, da držijo kem oži stik z gimnazijov. Bar vsaka dva meseca se naj oglašijo pri profesoraj, da zvedijo, kak napredujejo njüva deca. Di. jaške gospodine v M. Soboti naj ne gledajo samo na peneze, štere dobijo za stanovanja, nego zavedajo naj se dobro, da nadomečajo stariše, ki so jim zročili svojo deco v oskrbu.

Vsa javnost Slovenske Krajine pa je pozvana, da čuva nad usodov naše gimnazije. Če bomo vsi na svojem mestu, se vkratkem obrne vnogokaj na bolše i smo lahko osvedočeni, da bö naša gimnazija za nas blagoslov. S skupnim vztrajnim delom bomo vse dosegnoli.

Vpisovanje na državni gimnaziji v M. Soboti.

Kak je razvidno na gimnazijški razglasni deski, se bo vršilo vpisovanje v prvi razred 11. sept., v drugi do četrti razr. 12. sept., vsikdar od 9 do 12. vóre dopoldne. V slučajji, da bo zavod meo više razrede, se bo vršilo vpisovanje učencov v peti do

osmi razred 13. sept. — Vpisovanje v prvi razred se bo vršilo brez sprejemnega izpisa. K vpisovanju morajo učenci prinesiti zadnje spričevalo i položiti 5 Din. vpisne takse i 20 Din. prispevka za šolski zdravstveni fond. Od prispevka za š. zdrav. fond so oproščeni siromaški učenci, ki se izkažejo z uradnim potrdilom o siromaštvu. Potrdilo izdajajo občine na podlagi predhodne izjave pristojne davčne uprave.

Učenci, ki se vpišejo v prvi razred, morajo biti rojeni v l. 1916. do 1919. Oni učenci, ki morajo ponavlati razred, pa so prekoračili predpisano starostno mejo, morajo vložiti prošnjo, da se jim dopusti vpis.

NEDELA

(Po Risalaj šesnajsta. Evang. sv. Luk. 14, 1—11).

V tistom časi, kda bi notri šo Jezuu v hišo nekšega farizejskoga poglavara v soboto jest kruh; so oni pazili na njega. I ovo neki človek, ki je meo vodeni beteg, je bio pred njim. I odgovoreči Jezuu pravo je pismarom i farizejom govoreči: jeli je slobodno v soboto vračiti? Oni so pa mučali. On ga je pa prijao, ga zvrtao i odpusto. I odgovoreči jim je pravo: Šteromi izmed vas spadne somar ali jünc v stüdenec i ga ne potegne vö taki v soboto? I neso njemi mogli na to odgovoriti. Pravo pa je i tem pozvanim priliko, videvši, kak da bi si prednja mesta zbirali, govoreči jim: kda boš pozvani na gostüvanje, ne sedi si na prednje mesto, da more biti ne pride preštimanejši od tebe, ki bi bio pozvani i bi prišeo sem, ki je pozvao tebe i njega i bi pravo tebi: daj etomi mesto, i te boš s sramotov šo na zadnje mesto. Nego kda boš pozvani, idi i sedi na zadnje mesto: naj, kda pride tisti, ki te je pozvao, ti pove: prijateo idi više gor. Te bo tebi dika pred tistimi, ki bodo s te-

bov vküper. Ar vsaki, ki se zvisi, se ponizi, i ki se ponizi, se zvisi.

Navuk: Ne misli, da si ti najveški i najslavnější, nego se vsikdar računaj med ponizne, ar boš samo tak pravičen pred Bogom i spoštüvan pred ljudmi.

Nemirna noč v M. Soboti.

„Jaj! Jaj! Jezuu! Jezuu! se je začüo naednok strašen krič v tork po noči okoli desete vöre pred Zelkovov hišov pri cerkvi. Od vseh strani so vrelü ljudje vküp. Pred seov so zaglednoli prevrnjena kola, tovorni avto, na cesti pa je ležao človek, ki je obüjno ječao. Zgodila se je nesreča. Na kolaj so pelali borovje. Ravno kda so se obrnoli na dvorišče, je privozu avtomobil, ki se je zaletio v ko-

Murska Sobota

— **Blagoslavljanje „Martinišča“.** V nedelo je prezvišeni püšpek dr. Andrej Karlin blagoslovo novo Martinišče. Celo slavnost, štera je bila jako lepa popišemo v prihodnjü številki Novin.

— **Smrt staroga moža.** Na konci pretekloga tedna je bio pokopani osemdesetletni mizar Štefanec Jožef.

— **Spremembe na sodnji.** Na lastivno želo sta premeščeniva kancelista Bokalič Franc i Rupnik Ivan, na njüno mesto pa prideta Koren Jožef i Puschauer Štefan.

— **Obeso se je v preiskovalnom zaporu Benko Janez.** Zapri so ga zavolo kraje, Mogoče se je zbojao kaštige i si je v ponedelek zajtra končao življenje.

— **Koncert so priredili v nedelo zvečer v hoteli Bac ljubljanski visokošolci,** šteri je bio jako dobro obiskan.

— **Vmro je v nedelo zvečer pri Zelkovih nekši tihinec.** Naednok njemi je postalo slabo i taki je tüdi vmro.

— **„Prekmurska tiskarna“** je dobila lepe nove prostore in se je jako

Koledar.

Ponedelek: Peter Klav.
Tork: Nikolaj Toled.
Sreda: Prot i Hiacint
Četrtek: Guidon
Petek: Notburga
Sobota: Povišanje sv. Križa
Nedela: Nikodem.

la i jih je prevrno. Pod kola je prišeo Jožef Zelko. Borovje njemi je potrlo levo nogo, na pravoj pa njemi je strgalo velki falat mesa, tak da se je videla čonta. K ponesrečenci je taki prišeo g. dr. Škrilec, nato pa so ga spravili v bolnico. Nesrečni mož trpi velke bolečine i mine dosta časa, prle kak de mogoce zapüstiti betežniško posteo.

povekšala. Zdrüžila se je najmre ž njov tiskarna „Panonija“.

— **„A njega ni . . .“** naročajo že iz Francije. To ne čüdno, ar je po vest instinsko jako lepa. Dobite jo za 15 Din. v Prekmurskoj tiskarni i v knigarni Fr. Benčeca.

— **Kmečka posojilnica** naznanja vsem tistim v njenom okoliši, ki so po toči poškodovani bili leta 1928, pa so prosili posojilo od obl. odbora v Maribori, da posojilo deli, naj se vsakši oglaš najkesnej od 15. t. m., či ne, dobijo drügi.

— **Nesreča se je zgodila v tork opoldne 68 letnoj starki Evi Kerčmar.** Po stubaj je šla iz hiše. Pri tom joj je prišlo slabo i je tak nesrečno spadnola, da si je razbila čelo, nosno čonto i se je tüdi na drüghih mestaj tela pobila. Na dobro srečo je pribežala naskori hči Marija K., ki je starko gor pomogla. Na to pa je prišeo g. dr. Škrilec, ki je pregledno rane.

Slovenska krajina

— **Cankova.** Iz Cankove nam poročajo: Zdravnik g. dr. Franc Breznik ordinira na Cankovi vsakši den od

1/2 do 9. vöre. — Mihael in Frančiška Jurič iz Gerlinec, št. 16. izjavlata, da nesta plačnika za svojim sinom Antonem Juričom.

— **Pozdrav pošila Brodar Franc** z Grenzhofa svojim domačim i celoj Slovenskoj Krajini. Z ednim se zahvaljüje Zelko Štefani i Trezi, ka njemi ne pomagata Novine plačüvati, kak sta to obečala v Soboti pred g. Kerecom.

— **Mačka s tremi nogami.** Gornji Petrovci majo posebnost — mačko s tremi nogami. Če ravno skače mače samo po trej nogaj, je bistro kak vse drüge mačke.

— **Pogosto bitje v krčmaj.** Ne nedele i svetka, da ne bi prišle od večih strani pritožbe, da so se dečki v krčmi zbili. Pod Lipov se je takše bitje končalo s smrtjov. Komaj je bio nesrečnik pokopani, so se dečki že v Renkovcaj smicali. Par dni potom so se zbili v Dokležovji i še v drüghih mestaj. Kak se vidi, so največ krive plesne veselice, zato bi bilo dobro, če oblasti ne bi bile preveč radodarne ž njimi. Neso pa brez krivde tüdi starišje, šteri svojoj deci ne dajo pravoga straha. Ednok bodo morali davati za to odgovor, šteri nede lehek.

— **Pismo župnika — begunca.** G. župnik — begunec N. Zigelj iz Kamnika je posloao na uredništvo sledeče pismo: „Bil sem v Prekmurju 17., 18. in 19. avg. Vse se mi je dopadlo. Bog živi Prekmurce! Slava njim! Ostanite zavedni Slovenci! Slovenija Vas nosi v srcu.“

— **Vse bolečine zob i glave odstrani za gotovo i hitro „INKA“.** Pri reumatizmi, smicanji, prehlajenji, išiasi bolečinaj kosti pomaga „INKA“. Eden glažek z natančnim navodilom stane 10 Din. Dobi se v Lekarni pri Svetoj Trojici v Dolnjüj Lendavi.

— **Loterija v Slovenskoj Bistrici.** Dne 25. avgusta je bilo v Slovenskoj Bistrici žrebanje loterije „Slomškove sirotišnice.“ Što ma karte, naj vzeme v roke „Slovenca“ od 1. sept. (šte. 198.), tam so izžrebane številke objavlene.

„Hvalo pokažimo Bogi, neprijatelom pa trdo pesnico.“

. . . Zdjaj pa dajmo odgovor tistim, šteri so mišljenja, ka je za vütro pripravljena proslava nepotrebna.

Malo kde najdete v našoj državi kraje, kde bi lüstvo na slabšem glasi bilo, kak naše. Den za dnevom čüjemo i čtemo, ka so naši narodno nezavedni, nezaneslivi, to trdijo od nas, ka smo mi — nekši madjaroni.

Znam, dostakrat ste že čüli to reč „madjaron“, ali malo šteri razmi, ka to pomeni. Zato pa ne zamerte mi, če vam malo bole razložim, kaj se pravi to — madjaron.

Pa ogledajmo si ednoga prekmurskoga madjarona. Ednoga maloga? . . . Ne. Srednjega? Zakaj, rajši najveškšega madjarona, šteromi je ime gospod bivši narodni poslanec Jožef Klek.

Mam sliko njuve domače hiše. Ta slika kaže, ka je to pravi slovenski dom. Vido sem na slici njuvo mater. Ne obleč, nego že njuv dobre puni obraz kaže, ka so — Slovenka. Poznam po slici njuvoga očo. Sto pa sto takših pristno naših vidim po nedelaj. V žebki njim je molitvena knjiga, v srci Bog, v mislih pa vsakdanešnji kruh. Znam od gospoda Klekla, ka so se samo v šolaj navčili vogrski, istina ka tak dobro, ka niti rojeni Madjar ne vebole. Znam,

ka so slovenski včili, predgali, molili. Znam, ka so oni dali našim prvi pobožni mesečnik, kalendar, prve slovenske novine, znam, ka so pisali našim molitvene knjige, znam, ka so edno človeško življenje aldüvali za slovenski rod v našoj krajini i v zahvalo majo zdaj na čeli pečat — madjaronstva.

Dragi domačini, mi znamo kakši so naš te najveški madjaron, ali svet inači sodi. Pred svetom je madjaron nekaj gršega, bole nevarnoga.

. . . Bila je slovenska mati, do vica, velka, jako velka sirota. Kak da bi jo napregli celi den, tak je delala, ali itak, tüdi večer je ne mela mira. Ponoči je oprala i zakrpala gvantec svojemü deteti i tüdi med nočnim delom je mislila na to, naj nedužno detece v zibelki ne ostane neodeto. Stradala je, ali svoje dete je oblekla pošteno, minoli so včasi tedni, da je ne vzela pod zobe falaček krüha, ali sin je meo vse, zraseo je, spuno je svojo hišo, gospodsko ženo, lepo dečo, velko bogatstvo i vse to samo zato, ar je mati aldüvala za sina noč i den. Pa . . . zgodilo se je, ka je ta mati zvedila, kak dobro ide sinü, rada bi vidla njegovo dečico, pozdravila njegovo ženo, mater svojih vnükov i prišla je v varaš pred vrata hiše sina, velkoga gospoda. Sluga jo je ne püsto notri, mogla je povedati, ka šče, što je i opked je prišla.

— **Mati sem tvojega gospoda,** je djala sirota Slovenka.

Sluga ide h gospodi, pove, ka je nekša zapüščena kmetica pred dvorami i pravi, ka je to njuva mati. Gospod, sin, pogleda skoz okno, spozna mater, od čemerov postane rdeč kak puran i začne kričati:

— **Stirajte jo, nespametno, ka me nadleguje!?** Pošem joj vsaki mesec par sto dinarov, ka šče več?

I ubogo Slovenko, mater, je slüžabnik brezsrčno stiraio izpred hišnoga praga.

. . . Drügikrat so pitali toga gospoda njegovü prijateli: kakše narodnosti je? On se malo nasmeje pa pravi:

— **Od matere sem se slovenski včio gučati, to se pravi, ka sem Slovenec, ali ka je to — Slovenec?** Je to kakši narod? Dva močna človeka je v Müro pomečeta vse, samo telko jih je.

Vidite, dragi poslüšalci, takši pokvarjen po düši i teli, brezsrčnež, pogan, to je pred svetom madjaron. I zdaj Vas pitam: istina je, ka smo mi takši? Istina je, ka se mi sramüjemo, če je naša mati Slovenka? Istina je, ka bi našo slovensko mater stiralü izpred hišnoga praga? Istina je, ka se naši sramüjejo svojega pokolenja? Ne vörjem, ar vidim, ka mammo v vsakoj vesi grobe, na grabaj križe, na križaj vence i v srci velkovelko lübezen dö tistih, šterim se mammo zahvaliti za naše življenje i imetje.

Lehko bi omeno tüdi to, što nam guči, ka smo madjaroni, ali dnes

je svetek, ne jemlimo na jezik imena lüdi, šteri so naši neprijateli, morem pa povedati, da se navadno oglašü koruš i kriči, ka smo madjaroni.

. . . Bio sem na bojnom poli. Vidim, več nas je takših, zato mi pa tüdi drügi lahko potrdijo, ka je iz tela prebodjenoga Rusa tüdi krv tekla. Nož je Rusi tüdi vzeo življenje, ne samo našemi človeki. Buhti Rus je tüdi meo mater, štera se je oblekla v čaren obleč, je meo lübleno ženo, nedužno dečico. Zaklani neprijateo je tüdi — človek. Vse to, ka sem vido i pretpo, mi pravi, ka ne smem odürjavati ne sodržavljana, ne sosedne narode zato, ar so ne mojega pokolenja. Mir žele moje srce, štero je lübežni puno dö vsakoga dobrogü človeka. I bratje moji, če jaz javno izpovem, ka neščem i nemrem odürjavati tiste, šteri so ne Slovenci, se že oglašü koruš i kriči: glejte ga madjarona.

Drüga velka naša napaka je, ka želemo za naše ednakopravnost.

Glejte, dragi moji, jaz, vučiteo, znam, ka vse more pretrepeti naš dijak prle, ka svoje šole konča. Pred kratkim smo delali na šolskom vrti. Po deli so malo počivali dečki šestoga razreda na trati i se pogučavali. Eden je pravo:

— **Meni vržejo na pod nekše stare kapute, pa na tistih spim.** Po zimi sem bio trdi od mraza, komaj sem čakao, ka lehko vstanem i odidem v šolo, kde je toplo bilo.

— **Divje bitje v Bogojini.** Proščenje, štero je bilo zadnje nedelo, se je končalo jako žalostno. Dečki so se v krčmi zbili. Čevlarska Franca Štefan so skoro popolnoma razmesarili. Na hrbti je dobo takšo rano, da so njemu pluća vstopila. Tudi nogo ma vso razmesarjeno.

— **Črenovci.** Kak smo že v zadnji številki poročali, se vrši prišestno nedelo po večernicaj velka orlovska tombola. — Odbor gasilskega društva se zahvaljuje vsem, ki so v Ameriki darovali za društvo. Imena darovalcov priobčimo v prišestni številki.

— **V Ljubljani se je vršo** 1. septembra kongres Glavne zadrugne zveze, šteroga so se udeležili za prekmurske zadrugne gg. Gjorek Mihael za soboško posojilnico, Jožef Casar in Jožef Ros za bogojansko posojilnico, Bačič Franc za gor. lendavsko posojilnico in Matjašec Ivan za dol. endavsko posojilnico.

— **Na znanje izseljenikom.** Vse potnike za Južno Ameriko, ki so se pri nas javili, prosimo, da ne prido prle v D. Lendavo, dokeč jih pismeno ne pozovemo. Celo potivanje od Zagreba do Buenos Airesa trpi samo petnajset dni. V Južno Ameriko ide naša ladja 12. septembra. Potuje dobro poznani „Giulio Cesare“. TRANSOCEANIK v D. LENDAVI.

— **Delavci pozor.** Sprejme se večsi 70 delavcov za delo v cukrnoji fabriki na Francoskom.

Delo bode trajalo od 4 do 5 mesecov. Plača je na den 22 frankov i kšenki stanovanje. Za hrano se plača od 8 do 10 frankov na den. Zvün gornje plače dobijo delavci na konci sezone ešče negrado po 2 franka za vsaki den kak dugo bodejo tam na deli.

Sprejme se tudi edna poštena deklina za vodstvo verstva ravnatelja ciglencov. Tam so v deli že naši prekmurski delavci i tak de služila med domačimi ljudmi. Plačo dobi mesečno 185 frankov i na pomoč pri vožnji do mesta v Franciji 125 frankov, zvün toga vso oskrbo. Znati mo-

ra kühati, peglati i pospravlati so-be i t. d.

Vsi, ki želejo oditi na gornje delo naj se v ponedelek dne 9. septembra oglasijo pri Borzi dela v Murskoj Soboti.

Št. Sukič, preds. obrt. zadr.

Kzaključitvi obrtne razstave.

Prva razstava vajiških in pomočniških del, ki je obsegala M. Soboti i okolico, se je zaključila z velikim uspehom za razstavljalce i v ponos našemi obrtništvi. Obrtništvo v Slovenskoj krajini je pokazalo z razstavov, da dobro razumeva položaj v šterom se dnes nahaja i se zaveda važnih nalog, ki jih ma vršiti obrtništvo v novoj državi i zna, da se mora pripravlati na te naloge z dobim, strokovno izobraženim naraščajom, ar v tom leži bodočnost našega obrtništva. Da naše obrtništvo, predvsem obrtna zadruga istinsko obrača velko paznost na dober naraščaj, je pokazala ravno razstava.

Pred razstavov je trbelo odstraniti vnogo zaprek i predsodkov, dnes pa, kda je razstava že zaključena smelo prirediteli s ponosom gledati nazaj na svoje delo, ki je pokazalo vsemi obrtništvi naše krajine pot, po šteroj trbe iti.

Po pravici more biti na uspeh razstave ponosna obrtna zadruga, ponosni pa morajo biti na njo tudi vajenci i pomočniki, ki so vüпали tekrovati i mojstri, ki so jih za to usposobili i jim omogočili sodelovanje.

Razstava je nudila izredno zadovolivo sliko o strokovnoj izobrazbi našega naraščaja.

Odlično je bila na razstavi zastopana kleparska stroka. Tudi lajiki so lahko opazili, da so kleparski izdelki meli prvo mesto, tak po števili, kak tudi po dovršenosti. Nad vse lepo izdelani predmeti so bili v ponos izložnikom i stroki, ki s takšim naraščajom nemre propasti.

Za kleparskov strokov je ome-

niti stolarstvo. Tu se je pokazalo, ka zmore vajenec i pomočnik v delavnici.

Prav dober vtis so napravila dela tiskarskih i slikarskih vajencov. Jako solidne i okusne izdelke so razstavili čevlarski vajenci in pomočniki. Žensko krojaštvo je bilo prav dobro zastopano z izdelki, ki so po kroji i dovršenosti izdajali spretno roko vajenke in pomočnice najboljšega okusa. Od moškoga krojaštva, ki stoji pri nas na visokoj stopinji, je bilo pričakovati vekšo udeležbo. Kovački vajenci i pomočniki so razstavili več lepih izdelkov, tak tudi kolari. Lončarske obrti so bile zastopane s prav dobrimi izdelki, ki kažejo na visoko razvito lončarsko domačo industrijo. Izdelek dvoglavni orel iz pekarne g. Kralj kaže na dobro razvito pekarsko obrt.

Izdelki obrtne nadalüvalne šole so bili dokaz lepoga napredka šole, na šteroj delujejo najbolši prijatelji obrtniškega naraščaja.

Zadostuje naj, da ugotovimo, da je razstava napravila na najmerodajnejše činitele, ki so jo obiskali, najbolši vtis, da je dosegla nepričakovano velik moralni uspeh. Naj bi služilo to kak zadoščenje onim, ki so to prireditve pripravili i kak priznanje za razstavljalce i njüve mojstre. Naj bi ta velik uspeh bio tudi v bodrilo vsem onim, ki iz šterogašteč vzroka neso štelj pomagati pri toj za celoküpnno naše obrtništvo važnoj prireditvi.

Ka novoga v Belgradi?

— **Novi minister.** Z ukazom Nj. Vel. krala je postavljen za ministra za trgovino in industrijo g. Juraj Demetrovič. Novi minister je že položil prisoje.

— **Menši proračun.** Finančno ministerstvo je dalo vsem ministrom navodilo, da morajo s proračunom tak postopati, da se prihrani 15 procentov določene šume.

— **Šolski zakon.** Vrhovni zakonodajni svet ma v deli zakon o osnovnih i srednjih šolaj. Kak se čüje, stopi zakon še pred začetkom šolskega leta v valavo.

Vojnim invalidom, vdovam in sirotam.

V uradnom listi ljubljanske i mariborske oblasti z dne 5. avgusta 1929, šte. 81, je objavljeni novi invalidski zakon, po šterom se more vsaki invalid, vojna vdova i sirota pismeno zglasiti pri sodniji, štera mu je dala „Sklep“ do 30. novembra 1929. Šteri te določeni čas zamüdi, se njegova prijava vrže v koš i zgübi vsako pravico do podpore ali invalidske pomoči.

Člen 103. invalidskega zakona nam pove, ka se s 1. oktobrom 1929. stavi invalidnina in vsaka druga pomoč sledečim:

1.) Vsem vojnim invalidom, šteri majo inenje kak 30% (procentov) nesposoblenosti.

2.) Vsem priznanim civilnim invalidom obojega spola, njüvim rodbinam i roditelom.

3.) Vsem tistim invalidom, šteri so postali invalidi v mirnom časi.

4.) Vsem invalidom, šteri neso siromaški. Kak pa določamo siro-

mašnost? Novi invalidski zakon nam pravi, ka je vsaki siromak, šteri ne plača 120 Din neposrednoga davka (porcije). Zdaj pa ešče vala po starom, to je 20 Din neposrednoga davka i to samo tak dugo dokeč se porcija ne uredi po novom zakoni o neposrednoj porciji.

5.) Vsem tistim, šteri se nahajajo v kakšoj drugoj državi ali v Ameriki i se ne vrnejo v Jugoslavijo do 1. novembra 1929. Tudi njüvim rodbinam i roditelom.

6.) Vsem rodbinam i roditelom mrtvih invalidov, šteri so meli 20, 30 i 40% sposobnosti.

7.) Bratom, sestram i deci, štera so dopunila 16 let.

8.) Vse vojne vdove, štere so se drugič oženile.

Vsi tisti, šteri so tü ne prizadeiti pa morajo k prijavi priložiti sledeče priloge:

1.) Invalidsko uverenje (to je tisti list, šteroga je invalidi dala komisija da je bio nadpregleden.) S tem „Invalidskim uverenjom“, prepisanim in sodno potrjenim vsak invalid mora iti k zdravniku, da ga pogledne, ce je njegova bolezen bolša ali slabša. Večina invalidov pa nema pri sebi invalidskega uverenja, nego se tisto nahaja pri sodniji. Vsaki si more to preskrbeti od sodnije, brezi toga ga zdravnik nemre pregledati. Če je pa što zgübo, pa more od vojnoga okruka k šteromi spada, prositi duplikat.

2.) Zdravniško spričevalo, štero njemi da zdravnik.

3.) Potrdilo z davčnoga urada, kelko plačuje porcije.

4.) Nravstveno spričevalo za vse člane, šteri dobijo invalidsko podporo. Vdove pa tudi za pokojnoga moža. (Dobi se pri občini, župani).

5.) Potrdilo občine o državljanstvu, stalnom bivanji i kakše so družinske razmere (da župan).

6.) Potrdilo občine, da deco, štera dobivajo podporo zdržavie sam je vzgaja i pri vdovaj tudi to, ka se neso drugič oženile (da župan).

7.) Rodbinsko polo, v šteroj naj bodo razvidni vsi družinski člani i da so ešče živi. (To se dobi pri plebanošaj.)

8.) Potrdilo upravitelstva šole, da deca hodijo v šolo.

Prijavo pa si lahko napravi vsaki sam, či je gvišen ka bo napravo dobro. Što pa toga ne bi rad delal pa si to naj da napraviti pri gospodi vučiteli.

Vsi invalidi i vdove, šteri ste organizirani, idite k tajniki i vam bo on napravo. Tisti pa, šteri ne ste organizirani pa si to dajte napraviti.

Kak se prijava napravi, bo priobčeno v prišestnoj številki.

Pozor! polskim delavcom na znanje,

šteri bi namejnili iti na jesensko delo na kukorico, naj se zglasijo najkesnej do 15-toga etoga meseca pri palejri Štefan Andreč-i Pečarovci in Kolenko Vinciji v Melinci. Zasluž je do 1000 Din. na eden mesec.

Drügi je nadalüvao:

— Ti se ne toži, ti bar v sobi spiš. Jaz kaj takšega sem ne probao. V štali, prijateo, tam je moj dom!...

Dragi poslušalci: ednoga dečka je ne bilo v celom šestom razredi, šteri bi pravo, ka v sobi spi i v posteli spi. I če takši šolar premaga vse težave, se vči, postane sposoben za vekšo službo, za vodilno mesto, pitam Vas, ne bi bio Judaš lastne krvi, če bi trpo, ka se takši službe odrivle, ar je prej — madjaron? Kda mi našemi domačemi človeki terjamo krüh, te se navadno palik oglasi korus neprijatelov, kaže na nas i kriči: glejte je madjarone.

I tretja velka naša napaka je, ka nam je med vsemi jeziki najlübša domača govorica, naša slovenščina. Ne odürjavamo mi druge jezike, ne pravimo mi, ka se ne bi navčili jezika naših bratov v toj državi, ali tudi toga nede čüo od nas živ krst, ka bi zametavali domače, svoje, ar če bi to napravili, bi Judašje bili lastne krvi.

Namenoma sem nikdar ne zbantüvao nikoga, dnes, pred velikim svetom ešče bole ne, to ka Vam zdaj pravim, tudi ne omenim zato, ka bi koga zbantüvao.

Pred kratkim sem opazovao ljudi v cerkvi. Od radosti so njim svetile oči, skuze so meli v očaj, kda so čüli sveti evangelij v domačem jeziki.

I kda mi javno povemo, ka nam je ta na telko prilüblena domača reč

mila i sveta, se palik oglasi korus i kriči: glejte je madjarone!

Dragi domačini, mi ljubimo mir, smo za ednakopravnost, terjamo pravice našim domačim šolanim ljudem, mi terjamo, ka se naša domača govorica naj poštüje, to so naši greht, zato smo mi madjaroni, razkričani i skoro brezi vsakoga poštenja, i dragi poslušalci, skrajni čas je, da svet zve: nemamo vzroka, ka bi nezvesti bili krali, domovini, narodi i svojim bratom, moremo povedati ka nemamo nikšega vzroka, ka bi se navdüšavali za kakšo tihinsko oblast. Pokazati moramo javno zahvalo Bogi za njegovo očinsko pomoč pri osloboenji.

Slovenska mati, ti si mogla prenašati največke krivice, zato pa Ti terjaj od svojih, naj eden den poživle delo, naj se za eden den pozabijo vsakdanešnje brige i skrbi, Ti želi, slovenska mati, ka se naj vdeležijo Tvoji vütro proslave, ar s tem pokažejo, ka znajo kak se moremo vsaj v vsakom desetom leti ednok zahvaliti Bogi. S tov proslavov pokažemo, ka ne živijo v Slovenskoj krajini nikši madjaroni, nego so tü ljudje, šteri jejo naš krüh i za hvalo nam kradnejo poštenje. Amen.

(Konec.)

Če štete žeti čisto pšeno ali žito ino si štete zagotoviti dober pov, potom sejajte samo

selektirano silje.

S tem si prihranite 20-25 procentov semena, njiv ne vniči smetljivost i si zagotovite, da setva ednako vzklije in se ednako razvije.

Cena selektiranoj pšenici je 3.20 Din za kilo.

Cena selektiranomi žiti je pa 2.70 Din za kilo.

Dobi se na posestvi grofa **ADALBERTA BATTHYANY** v GORNJI LENDAVI Prekm. kde se sprejme tudi čiščenje kakšgakoli semena za sejanje

V trgovini IGNACA WIESSENSTERN v D. Lendavi se oda pravica do **posestniške zemlje** 1 plüg se lahko taki prevzeme blüzl dva plüga pa pride naskori k coj. Što se zanima za to, se naj oglasi!

Dijaško polje

Jožef Borovjak.

(Ob dvajsetletnici njegove smrti.)

Ne bi škodovalo niti Prekmurcem na naši, niti onim na oni strani Mure (ker Prekmurci smo oboji in je poslednji čas, da to danes nesmiselno označevanje mine!), da bi se nekoliko bolje spoznavali s preteklim kulturnim življenjem zemlje med Muro in Rabo. Zato je n. pr. že dolgo nujno potreben pregled o naših kulturnih delavcih. Imamo že „Znamenite evang. može“ — toda nekritične stvari povzročajo le večjo nekritičnost! Upam, da se bomo baš letos zbrali v duhu in vsaj začeli z vsestranskim delom v osvetljitev svoje preteklosti.

* * *

Jožef Borovnjak je v naši preporoditeljski dobi ob Ivanociju najmočnejša osebnost. Zanimiv nam je tako radi lastnega ustvarjanja, kakor po svojih stikih s slovenskimi izobraženci.

Narodil se je B. dne 9. februarja 1826. pri Sv. Benediktu v Ivanovcih. Tam so opravili prvo svoje včenje v eno maloj lesenoj kučici

i je to bila šola. Ali ta mala šola pri Sv. Benediki je dala teliko duhovnikov narod, kak ni edna druga fara slovenska nej. Ešče ne dugo, da sedem duhovnikov je živelo z te fare, štiri so vsi v toj maloj šoli začnoli svoje včenje. (Dr. Ivanoci v Kalendarju 1911.) Gimnazijo je dovršil v Kösegu in Sombathelyu, nakar je vstopil v bogoslovje, odkoder so ga poslali na fakulteto v Budimpešto. Toda leto 1848. ga je prisililo, da se je vrnil v Sombathely, kjer je dovršil bogoslovne študije 1851. l. Pri novi maši mu je govoril „imeniten slovenski govornik Sabar, gradski plebanoš“ (katerega pridige so se „nekje“ izgubile). Služboval je v Števanovcih, v Turnišču, v Lendavi, v Črenovcih in v Soboti, nakar je postal župnik na Cankovi. Tu je povečal in olepšal cerkev, začel z zidanjem šole i doseglj v petdesetih letih župnikovanja v cankovski župniji višek svojega dušnopastirskega delovanja. Tu so ga obiskovali številni znanci od vseh strani; prišel je iz Celovca Anton Janežič, bibliograf dr. Simonič, Božidar Raič in zlasti Anton Trstenjak, ki mu je ob smrti napisal obširen članek v Lj. Zvonu 1910. Pri njem so spoznavali razmere „ogrskih Slovencev“, seznanjali z njimi slovenski svet in navezovali stike z Borovnjakom. Saj je B. pošiljal Trstenjaku dopise za „Slovana“ (n. pr. 1884)

Borovnjak je izdal sledeče knjige: 1. Kniga molitvena (1848) še danes rabljena „staroslovenska“! 2. Duhovna hrana. 3. Jezus moje poželenje. 4. Sveti Evangeliomi za nedele i svetke celoga leta. 5. Sveti angel čuvar. 6. Mali katekizem. 7. Angelska služba. 8. Krščansko katoličanske cerkvene pesmi, ki jih je l. 1891. izdal J. Pustai, a jih nasilno v madžarski smeri „priredil“. 9. Veliki katekizem (ok. 1865.) Na stroške Deakove stranke je priredil še Mali političen vodnik (1869). Sam Ivanoci piše, da je bil B. prvi razširjevalec Mohorjeve družbe med nami.

Jožef Borovnjak je umrl 11. septembra 1909. O pogrebu piše Ivanoci, da je prišlo „... dosta svetske gospode z sosednoga Štajara. Bili so z Graca i z Maribora mnogi dobri znanci...“

B. je eden onih mož preteklega stoletja pri nas, ki je neumorno bogatil književni repertorij svojega ljudstva v oni smeri, ki je bil temu ljudstvu najbolj in morda edino dostopen. Za bodočnost pa mu je sam pokazal smer in cilj. Književnost, ki je rasla preko Mure.

Pošta

Kolomanko A. Korovci. Višešnje Marijine Liste pri priliki, kda boš hodo v Soboti, daj prek v tiskarni. **Slaviček Karol, Mali Šalovci.** Na štiri mesece plačate za Svetec Janošom 25 din. Če včas plačate. To je samo za Novine. Če pa želite tudi M. List i kalendar, plačate 40 din. **Brodar Franc, Grenzov.** Deset Mark z zahvalnostjov sprejeli i ti poslali za dar en znak. **Vukan Stefan, Schlorsgut Maurer, Ehningen.** Počakamo do 15. nov. i privolimo, ka doma plačate. V peneznom (denarnom) pismi pa se

gdašte lahko pošlje penez domo, tü pošta stoji dobra i se ne more zgubiti. Samo na pošti se more povedati, ka se pošila i se na pismo zapiše gor, keliko Mark se pošila. Smo že več takših pisem dobili. **Franc Kovačič, Žohar Marija, Antolin Marija, Vegič Zofija, Rackan.** Hvala za pozdrav, ki ste nam ga poslali. Do 1. decembra ste s tem plačali. Včasi javite na borzo dela v Soboti, ka vas po nedelaj silijo delati. Že bo red. Molitve ne ostanejo vö za vas. Pozdravljeni vsi. **Meglič Anton i Ivan z Kroga, Sukič z Radovec i Bodanec Štefan z Kroga, vsi v Nantuell v Franciji.** Vsem lepa hvala za pozdrave. 5 frankov podpore za M. List i 20 frankov naročnine sprejeli. Bog plačaj. Vsi bodite toplo pozdravljeni! **Agneš Črpnjak, Albina Zrim, Schmiedeberg.** Hvala na pozdravi za Slovensko Krajino. Naročnino, ar zavolo oddaljenosti od pošte ne mreta poslati, lahko sledkar plačate, počakamo do vajne vrnitve na dom.

Oda se

lepa grajščina 83 plüge arondirt, bogati inventar za 1,100.000 Din. **Grajščina** 264 plügov, inventar, ži-vina za 3,000,000 Din. **Grajščina** 500 plügov starinsko pohištvo in drugi inventar. **Lepa hiža** 20 plügov za 150.000 Din. **Nova trgovska hiža**, za dve trgovini, lepo stanovanje v varahi pri kolodvoru za 750.000 Din. **Umetni mlín**, 49 plügov pri kolodvoru za 800.000 Din. **Umetni mlín** za 100.000 Dinarov. **Gostilna** velka nova hiža pri kolodvoru za 300.000 Din. **SLIVAR, Ljutomer, Jugoslavija.**

K odaji mlatilnica

Marschal, 4 H. P. na krugle v dobrom stani. Pozvedi se pri **LUDVIK ŽALIG** ključavničari v M. Soboti.

Dam na znanje,

da se dobijo pri meni najboljše izdelane kože in poplatje za obute. To posvedočijo vsi vučeni čevlari i tüdi kmetovje, ki so pri meni že blago küpvali. Slab leder je dosta drakši kak dober. Peneze v blato meče, što slab leder küpje. Dober leder pa samo tisti pozna, ki ma več letno prakso v njem. Ne dajte se zapelati; nepozna ledra tisti, ki ne je meo posla ž njim. Zato vsi, ki potrebujete za zimo dober leder, dobro obute i fal, to dobite vsigdar pri **ŠKAFAR JOŽEFI** v Beltinci.

ŠOLSKE KNJIGE

za ljudske in meščanske šole, zvezke, tablice, tablice in vse šolske potrebščine tud razne tiskovine, se dobijo po najnižjih cenah v papirnici **MARICE SEVER** Dolnja Lendava.

K odaji

30 plügov velko gospodarstvo (njive, 6 plügov senožati, log) se ali oda ali da v najem. — **JOŽEF KREPS,** Tešanovci.

K odaji je močen les

od cimprane hiše. Lahko se ponüca za novo cimpranje. — Naslov pove uredništvo Novin.

— Mladost pa lepoto vzdržavle „**MAJALA**“ mast i žajfa za obraz. Odstrani vse piščajce, sunčane i erdeče pege lica. Eden lonček Din 12, žajfa Din 8. Dobi se v lekarni pri **SVETOJ TROJICI, D. LENDAVA.**

Vsakovrstne surove in svinjske kože

küpje po najvišji dnevni ceni **FRANC TRAUTMANN** Murska Sobotna Cerkvena ul. 191.

AMATERJI!

FOTOGRAFI!

Naznanjam, da se dobijo v mojej trgovini vse potrebščine spadajoče v fotografsko stroko kak tüdi aparati.

BALKANYI ERNEST trgovina s papirno i tiskarna **DOLNJA LENDAVA.**

Najvarneje in najboljše naložite svoj denar v **HRANILNICI in POSOJILNICI** v **TURNIŠČU, r. z. z n. z.**

Uradne ure: vsaki četrtak od 9—12 ure in od 1—4 ure popoldan in vsako nedeljo in praznik po sv. maši in po večernicah.

Posojila se dajejo pod jako ugodnimi pogoji.

Hranilne vloge se obrestujejo po 8%—9% in znaša stanje istih nad **2,000.000 Din.**